

Kinderopvang

Voor **SEO Economisch Onderzoek** beschrijven Berden en Kok het participatie-effect en de overheidskosten van kinderopvangtoeslag. De halvering van de ouderbijdrage in de periode 2004–2008 heeft geleid tot een stijging van het gebruik van formele opvang met circa tien procent en een stijging van het arbeidsaanbod in uren van moeders met vijf procent. De halvering van de ouderbijdrage, de uitbreiding van de capaciteit van kinderopvang en de vergoeding voor geregistreerd gastouderschap vanaf 2005 heeft ook geleid tot sterke substitutie van informele voor formele opvang. Hierdoor is de stijging van de arbeidsparticipatie van vrouwen niet in verhouding tot de stijging van het gebruik van formele opvang. Laatstgenoemde stijging betekent een flinke groei van overheidsuitgaven aan kinderopvang van naar schatting 632 miljoen euro in 2005 tot 2,1 miljard euro in 2008.

Berden, C. en L. Kok (2009) *Participatie-effect kinderopvangtoeslag*. Publicatie nr 2009-73. Amsterdam: SEO Economisch Onderzoek.

Jongeren

De **Sociaal-Economische Raad** beziet de mogelijkheden om jongeren met ontwikkelings- of gedragsstoornissen beter voor te bereiden op arbeidsparticipatie. De raad constateert een toenemend gebruik van collectieve voorzieningen; niet doordat gedragsproblemen bij jongeren meer voorkomen, maar doordat ze beter gesignaleerd worden en door een toegenomen maatschappelijke prestatiedruk. Om de jongeren maximale participatiemogelijkheden te geven stelt de raad voor om meer nadruk te leggen op vroegtijdige steun, afgemeten aan de individuele behoefte en met behulp van een versterkte positie van hulpverlenende professionals. Voorwaarden voor een succesvol beleid zijn volgens de SER een goede monitoring van initiatieven, concretisering van beleidsvoornemens en een betere samenhang tussen de vele afzonderlijke voorzieningen en financieringsstromen.

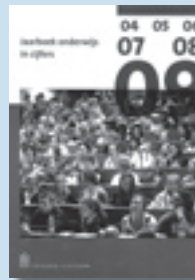
Sociaal-Economische Raad (2009) *De winst van maatwerk: je kunt er niet vroeg genoeg bij zijn. Advies over de participatie van jongeren met ontwikkelings- of gedragsstoornissen*. Den Haag: SER.

Transparantie

Voor het **CEPR** constateren Ehrmann *et al.* een negatief effect van de transparantie van centrale banken op de spreiding van professionele economische voorspellingen elders. Dit komt volgens de auteurs door de afname van de kosten en een toename van de precisie van relevante informatie voor de voorspellende agenten. Op basis van de onderzochte verzameling observaties voor twaalf ontwikkelde landen vinden de auteurs dat de transparantie wel afnemende meeropbrengsten kent, wat duidt op een sterker effect wanneer de transparantie laag is. De publieke verdeeldheid over inflatieverwachtingen wordt niet beïnvloed.

Ehrmann, M., S. Eijffinger en M. Fratzscher (2009) *The role of central bank transparency for guiding private sector forecasts*. Discussieartikel nr 7585. Londen: CEPR.

Onderwijs

In zijn jaarboek presenteert het **Centraal Bureau voor de Statistiek** de onderwijsuitgaven in 2008. In totaal bedroegen deze 37,6 miljard euro; een stijging van nominaal 6,9 procent en reëel vier procent ten opzichte van een jaar eerder, vooral door loonsverhogingen. Het bbp-aandeel ligt met 6,3 procent gelijk aan dat in 2005 en 2006, en een tiende procent hoger dan in 2007.

De uitgaven houden dus gelijke tred met de economische groei. Per hoofd van de bevolking werd met 2.290 euro 25 procent meer uitgegeven aan onderwijs dan in 2000, vooral door hogere uitgaven per leerling in het speciaal en het beroepsonderwijs.

Centraal Bureau voor de Statistiek (2009) *Jaarboek onderwijs in cijfers 2009*. Den Haag: CBS.

Ondernemers

Voor het **Tinbergen Instituut** onderzoeken Van Praag *et al.* de waarde van onderwijs voor ondernemers in verhouding tot de waarde voor werknemers. Op grond van gegevens over deelnemers op de Amerikaanse arbeidsmarkt tonen de auteurs dat onderwijs een negatief effect heeft op de keuze voor het ondernemerschap. De mensen die wel ondernemer worden, blijken hogere inkomsten te verwerven dan werknemers met eenzelfde opleidingstraject. De auteurs vinden bewijs voor het argument dat ondernemers meer controle hebben over hun inkomsten, en daardoor hun inkomen uit het gebruik van menselijk kapitaal beter kunnen optimaliseren dan werknemers.

Praag, M. van, A. van Witteloostuijn en J. van der Sluis (2009) *Returns for entrepreneurs versus employees: the effect of education and personal control on the relative performance of entrepreneurs vis-à-vis wage employees*. Discussieartikel nr 2009-111/3. Rotterdam: Tinbergen Instituut.

Productief

Voor het **Tjalling C. Koopmans Research Institute** presenteren Sanders en Weitzel een model dat de verdeling van ondernemerschapstalent over productieve en onproductieve activiteiten analyseert. De auteurs tonen dat er twee stabiele evenwichten mogelijk zijn, waarbij de verdeling van talent naar het type activiteit wordt bepaald door instituties en door de initiële welvaart. Deze analyse illustreert het belang van hoogwaardige instituties in ontwikkelingslanden en conflictregio's, waar zowel informele als formele instituties afgebroken of niet ontplooid zijn. Volgens de auteurs kunnen microkredieten de overgang naar een productief evenwicht bevorderen, omdat zij kredietbeperkingen wegnemen zonder stimuli te creëren voor destructief ondernemerschap, zoals bij ontwikkelingshulp het geval is.

Sanders, M. en U. Weitzel (2009) *Institutions and the allocation of entrepreneurial talent between productive and destructive activities*. Discussieartikel nr 09-36. Utrecht: Tjalling C. Koopmans Research Institute.

Houdbaarheid

Volgens het **Wetenschappelijk Instituut van het CDA** staat de Nederlandse overheid voor een houdbaarheidsopgave voor de rijksbegroting van acht tot negen procent van het bbp in 2011. Dat is het verschil tussen het structurele begrotingstekort aan het einde van de huidige kabinetsperiode in 2011, van vier procent, en het benodigde structurele saldo van vier à vijf procent om bij een stijgende levensverwachting het huidige voorzieningenpeil te kunnen behouden. Het Instituut berekent een structurele taakstelling van 36 miljard euro, die kan worden bewerkstelligd door het structureel saldo met jaarlijks driekwart procent bbp te verbeteren, om de overheidsschuld op het niveau van voor de crisis te krijgen. Er is daartoe volgens het Instituut geen ontkomen aan om bij de collectieve uitgaven keuzen te maken, waarbij de overheid zich dient te beperken tot essentiële taken.

Wetenschappelijk Instituut voor het CDA (2009) *Op weg naar houdbare overheidsfinanciën: een verkenning van de financiële kaders in de volgende kabinetsperiode*. Den Haag: Wetenschappelijk Instituut voor het CDA.

Platteland

Voor het **LEI** bestudeert Roza de wenselijkheid van een gemeenschappelijk Europees plattelandsbeleid. De Europese Commissie doet vaak een beroep op het argument van solidariteit, waarbij de rijkere lidstaten per saldo het platteland van de armere lidstaten subsidiëren. Hier speelt ook mee dat veel vraagstukken grens- of domeinoverschrijdend zijn. Daarentegen geeft de lokale aard van veel ontwikkelingsprojecten, waarbij Europese prioriteiten niet van toepassing zijn, reden voor renationalisatie. Het huidige systeem van cofinanciering is niet efficiënt, mede doordat programma's worden afgestemd op subsidiemogelijkheden en niet op lokale behoeften. De analyse suggereert een betere afstemming van het beleid op het subsidiariteitsbeginsel, waarbij de Europese Unie slechts mag optreden als de lidstaten de beleidsdoelstellingen onvoldoende zelf kunnen verwezenlijken vanwege de omvang en gevolgen van het beleid.

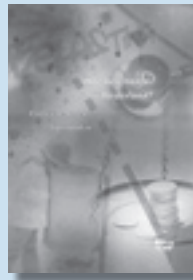
Roza, P. (2009) *Plattelandsbeleid: Europees of nationaal? Subsidiariteitstoets van de tweede pijler van het GLB*. Rapport nr 2009-074. Den Haag: LEI.

Kiezersgedrag

Voor **CentER** stellen Hollanders en Vis dat onpopulaire beleids-hervormingen door overheden die kiezers willen winnen verenigbaar zijn met het bestaan van kiezers die tegen hervormingen zijn. Een theoretisch model laat zien dat dit het resultaat is van een bindingsprobleem in tijden van recessie aan de kant van de kiezers. Bij economisch gemotiveerd stemgedrag kunnen kiezers zich dan niet geloofwaardig committeren aan de herverkiezing van een zittende regering die niet hervormt. Empirisch betekent dit mechanisme dat regeringen alleen zichtbare welvaartsprogramma's doorvoeren bij economische malheur.

Hollanders, D. en B. Vis (2009) *Voters' commitment problem and welfare-program reforms*. Discussieartikel nr 2009-93. Tilburg: CentER.

Welvaart

Het **Centraal Planbureau** vergelijkt de sociaaleconomische prestaties van Nederland met die van andere landen, in relatie tot het belastingniveau. De studie probeert aan te tonen dat een hoge belastingdruk zeer wel verenigbaar is met een hoog welzijns- en welvaartsniveau. Nederland doet het beter dan de continentale, mediterrane en Angelsaksische landen met een lagere belastingdruk: de armoede is geringer, de ouderen zijn welvarender, er is minder discriminatie en de voorzieningen op het vlak van de gezondheidszorg en het onderwijs zijn in een betere staat. Specifieke aandachtspunten voor Nederland zijn volgens het CPB de kinderarmoede in eenouderhuishoudens zonder werk, de achterstand op het gebied van onderzoek en ontwikkeling, en bovenal het gebrek aan vertrouwen in maatschappelijke instellingen.

Centraal Planbureau (2009) *Hoe beschaafd is Nederland? Een fiscale kosten-batenanalyse*. Den Haag: CPB.

Kinderen

Voor het **Forschungsinstitut zur Zukunft der Arbeit** onderzoeken Simonsen en Skipper de effecten van het hebben van kinderen op het ontvangen uurloon van ouders. De analyse van werkzame Deense tweelingen van hetzelfde geslacht, waarvan één een kind heeft en de ander niet, toont dat moeders gemiddeld vier tot vijf procent minder verdienen per uur dan niet-moeders; de effecten zijn groter bij jongere kinderen. Gecorrigeerd voor absentie blijkt de loonkloof echter niet te bestaan: moeders zijn meer afwezig door ziekte of vakantie, waardoor ze per feitelijk gewerkt uur net zoveel verdienen als niet-moeders. Mannen blijken ongeveer vier procent meer te verdienen per uur wanneer ze vader zijn, wat ruwweg neerkomt op de waarde van een jaar meer werkervaring.

Simonsen, M. en L. Skipper (2009) *The family gap in wages: what wombmates reveal*. Discussieartikel nr 4650. Bonn: IZA.

Bankfaillissementen

De Nederlandsche Bank stelt in haar kwartaalbericht dat ondanks drie recente gevallen het aantal bankfaillissementen in Nederland over langere periode bezien significant is afgenomen. Grofweg rond de Tweede Wereldoorlog ligt een breekpunt: van 1900 tot 1947 waren er 61 faillissementen tegen zeventien daarna, een daling van 0,4 procent van het aantal banken naar 0,17 procent. Als mogelijke oorzaken voor de sterke daling noemt DNB de invoering van nieuwe wetgeving voor banken in 1948 waarbij DNB formeel toezichhouder werd, en het invoeren van de Collectieve garantieregeling in 1979, de voorloper van het huidige Depositogarantiestelsel.

De Nederlandsche Bank (2009) *Bankfaillissementen in historisch en internationaal perspectief*. Kwartaalbericht, december. Amsterdam: DNB.